

Espoon kaupunki

Espoon kirjallinen asiantuntijalausunto Sosiaali- ja terveystieteiden valtuutetuille

21.5.2026

Asia: HE56/2026 Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain ja saariston kehityksen edistämistä annetun lain muuttamisesta

Lausunto:

Hallituksen esitys hyvinvointialueiden rahoituksen muutoksiksi on kokonaisuutena epäoikeudenmukainen. Se kohtelee kasvavia alueita epäedullisesti ja vähentää luottamusta rahoitusmallin ennakoitavuuteen ja tasapuolisuuteen, jotka ovat olleet keskeisiä talouden tasapainottamisen edellytyksiä. Alueita ei tulisi esitetyn mukaisesti rangaista jo toteuttamistaan sopeuttamistoimista. Espoo vastustaa esitysluonnosta nykyisessä muodossaan.

Esitys sisältää kaksi laajaa kokonaisuutta: ensin hallitusohjelman mukaisen 390 miljoonan euron säästön hyvinvointialueille ja sen lisäksi merkittävän rahoituksen siirron Uudeltamaalta muualle Suomeen.

Valtakunnallisen säästötavoitteen taustalla oleva julkisen talouden tilanne on huolestuttava. Esitetyt hyvinvointialueille kohdentuvat säästöt ovat kuitenkin turhan rajut. Lisäksi esitetty rahoituksen siirto alueiden välillä on tarkoitushakuinen, heikosti perusteltu ja vaikutuksiltaan ongelmallinen. Se rankaisee talouttaan tasapainottavia alueita ja murentaa rahoitusmallin uskottavuutta.

Esitetty rahoituksen siirto ei ole oikeudenmukainen, ja Uudellamaalla vaikutukset ovat kaikkein voimakkaimmat. Arvioiden mukaan Uudellamaalla leikkaus olisi yli 3 prosenttia rahoituksesta, kun se muualla maassa olisi vain noin prosentin luokkaa. Asukasperustaisesti laskettuna Länsi-Uudenmaalle esitetty leikkaus tarkoittaa 126 euroa, kun koko maan keskiarvo on 68 euroa. Uudenmaan rahoitus on jo ennen esitettyjä muutoksia maan matalimpia, mutta samalla alueella palvelutarpeen kasvu ja väestönkasvu ovat nopeimpia. Esitetty leikkaus on erityisesti heikennys lasten ja nuorten sekä ruotsinkielisten palveluihin.

Uudellamaalla väestö kasvaa vuosittain maan keskimäärää nopeammin, ja kasvu kohdistuu erityisesti suuriin kaupunkiseutuihin kuten Espooseen, jossa kasvu perustuu erityisesti lasten ja nuorten määrän kasvuun. Samalla väestön ikääntyminen ja palvelutarpeen monimuotoistuminen etenevät nopeasti. Palvelutarpeen kasvu ja rahoituksen rakenteellinen niukkuus ovat yhtä aikaa läsnä, mikä tekee ehdotetuista lisäleikkauksista erityisen hankalia kasvaville alueille. Myös vieraskielisyys tuo omat kustannustekijänsä, ja Espoon asukkaista jo 25 % puhuu äidinkielenään muuta kieltä kuin suomea tai ruotsia. Väestönkasvu yhdistettynä vieraskielisyyden voimakkaaseen kasvuun vaikeuttaa palveluiden järjestämistä tavalla, jota esitys entisestään kärjistää.

Hyvinvointialueiden talouden erot eivät ole rakenteellisia, vaan ne johtuvat ennen kaikkea eritahtisesta sopeuttamisesta. Siksi rahoitusmalliin ei tule tehdä nopeita, laajamittaisia muutoksia etenäkään tässä vaiheessa. Säästötoimet tulee kohdentaa tasaisesti, ei Uudenmaan hyvinvointialueita painottaen.

Tarvetekijöihin esitettävät poliittiset muutokset tulee hylätä. Mikäli tarvetekijöitä päivitetään, niiden tulee perustua THL:n esittämälle tutkimukseen perustuvalle mallille, ei erillisille poimintaratkaisuille, jotka muuttaisivat rahoituksen painotuksia keinotekoisesti aluepoliittisin perustein